

EN FÖRBÄTTRAD FÖRPACKNINGSINSAMLING – NYA ROLLER FÖR KOMMUNER OCH PRODUCENTER M2021/02118 (HUSHÅLLSNÄRA INSAMLING)

Remissvar

Livsmedelsföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation för livsmedelsföretag i Sverige. Livsmedelsföretagen har cirka 800 medlemmar som representerar alla varianter av svenska livsmedelsföretag; små och stora med svenska och utländska ägare, familjeägda, jordbrukskooperativ, börsnoterade med flera.

Livsmedelsföretagen tackar för möjligheten att lämna synpunkter på denna remiss.

Generellt

Livsmedelsföretagen är inte delägare i materialbolagen eller i någon producentansvarsorganisation men våra medlemmar kan vara medlemmar i t.ex. DLF, dagligvaruleverantörernas förening.

Oavsett detta så är det våra medlemmar som betalar majoriteten av de avgifter som finansierar insamlingen av förpackningar idag och framöver. Detta gör att vi är djupt angelägna om att denna insamling kommer att ske på ett kostnadseffektivt sätt och att relevanta återvinningsmål nås. Det är också viktigt att systemet som införs inte har luckor så att oseriösa företag kan etablera sig i insamlings- och materialåtervinningskedjan.

Förslag 9.2 En ny förordning om producentansvar för förpackningar

Retursystem med pant

Vi motsätter oss förslaget att 2005:220 om retursystem upphävs och att bestämmelserna kring retursystem överförs till den nya förpackningsförordningen.

Det är stora skillnader mellan ett retursystem med pant och ett insamlingssystem. Det är inte möjligt att "bara" flytta lagtext mellan olika förordningar när tillämpningen av de gemensamma bestämmelserna får mycket allvarliga konsekvenser för Retursystemet och dess fortsatta utveckling.

Retursystemet har framgångsrikt drivits av Returpack som har utvecklat det i nästan 40 år. Retursystem med pant för metallburkar och plastflaskor är ett resultat av omfattande investeringar om mer än 3,0 miljarder kronor och finansieras av de avgifter våra medlemmar betalar till systemet. Vi stödjer Returpack remissvar och sammanfattar därför bara i punktform de invändningar och kommentarer som finns mot förslagen i utredningen.

- Alla kostnader för att driva Returpacks verksamhet bekostas redan av producenterna.
- Kravet på att ställa ekonomisk säkerhet skulle innebära orimliga kostnadsökningar för våra medlemmar. Returpacks intressenter har framgångsrikt drivit och utvecklat retursystemet i nästan 40 år. Det finns inte något skäl att anta att Retursystemet inte skulle ha de ekonomiska och organisatoriska medel som krävs för att fullgöra sina skyldigheter.
- Förslaget att ett godkännande av ett retursystem inte kan gälla i längre än tio år, är orimligt. Retursystemet bygger på en långsiktig relation mellan alla parter och intressenter. I detta perspektiv är tio år en mycket kort tid.
- Retursystem som i dag är godkända enligt Retursystems-förordningen ska inte behöva söka nytt godkännande. Speciellt då den föreslagna tidplanen inte bara är orimlig, utan helt omöjlig.
- Vi anser att retursystem med pant ska exkluderas från den nya förordningen om producentansvar och fortsatt regleras separat i Retursystems-förordningen. Då ser vi heller inget hinder i att Statens jordbruksverk fortsätter ha tillsynen för retursystem då de under 40 års tillsyn byggt upp erfarenhet som borgar för en tydlig och effektiv tillsyn och redan har en uppbyggd lämplig tillsynsverksamhet.

Vi tycker det är anmärkningsvärt att trots att flertalet av de konsekvenser som Returpack framför i sitt svar redan har påpekats för utredningen både muntligen och skriftligen, har utredningen inte gjort en heltäckande konsekvensanalys av de effekter som förslaget får för Retursystemet och dess berörda parter.

Vi vill också påpeka att lagtextförslaget för §6 på sidan 57 i PM:et är märkligt då förslaget är att ersätta en text som inte ännu gäller utan införs först 1/1 2025 med en som skall gälla först 1/1 2030. Dessa paragrafer genomförs genom engångsplastdirektivet SFS 2021-1003.

Den uppdatering av 282/2008 som var tänkt har ersatts med ett förslag på helt ny EU-lagstiftning. I lagförslaget som reglerar återvinningsmetoder för återvunnen plast i livsmedelsförpackningar föreslås att ingångsmaterialet skall vara kontaktmaterial (FCM) om slutprodukten skall bli kontaktmaterial. Av detta skäl kan det vara bra att retursystem som troligen kommer vara en förutsättning för att skapa ett sådant flöde

regleras i en separat lagstiftning. Inom ramen för HNI samling kommer det vara mycket svårt att skapa ett separat flöde med bara kontaktmaterial.

Förslag 9.3.1 Krav på separat insamling och utsortering förtydligas

För att underlätta för konsumenter och säkerställa kvalitén på insamlat material tycker vi att all textilinsamling bör ske inom ramen för den planerade textilinsamlingen och inte blandas med andra material i hushållsnära insamling.

Ett kommunalt insamlingsansvar

Förslag 9.5.1 Kommunal insamling av förpackningsavfall från hushåll och vissa verksamheter

De 8 skäl (s. 131) till varför hushållsnära insamling skall införas behöver kompletteras med kvalitetskrav då vikten av att insamlingen resulterar i material av hög kvalitet lyfts fram på flera ställen i direktivet. T.ex. i beaktande sats 41 "... för att möjliggöra materialåtervinning av hög kvalitet och för att stimulera användningen av returråvaror av hög kvalitet...". Utredningen ska säkerställa att ett nytt system utformas så att det insamlade materialet har den kvalitet som krävs för att effektivt bidra till materialåtervinningsmålen.

Förslag 9.5.2 Kommunens ansvar ska upphöra när förpackningsavfallet överlämnats till en godkänd producentansvarsorganisation

I förordningen behöver både kvalitets- och kvantitetskrav ingå på det avfall som överlämnas från kommunerna till producentansvarsorganisationerna. Hur dessa skall vara utformade sker bäst i samarbete mellan kommuner och producentansvarsorganisationerna.

Kommunal insamling

Förslag 9.6.1 Fastighetsnära insamling

GLAS: Bibehåll nuvarande insamlingssystem då detta fungerar utmärkt och är ett cirkulärt flöde redan i dag med en återvinningsgrad på över 90%. I beaktande satserna till direktivet trycks det mycket på att det skall vara fokus på kvalitén på det insamlade materialet. I fallet med glas så kommer kvalitén sjunka pga att mer fin kross uppstår om hushållsnära insamling införs. Att samla in olika material tillsammans är inget själva ändamål vilket framgår tydligt i direktivet, utan skall göras endast om det kan göras med hög kvalitet. Beaktande sats 42 "...samla in vissa

typer av avfall tillsammans förutsatt att detta inte hindrar materialåtervinning av hög kvalitet eller annan avfallsåtervinning i överensstämmelse med avfallshierarkin.”

METALL: Orimligt att kostnaden för metallförpackningar som idag i princip är ett cirkulärt material skulle öka från 21 öre per burk till 68 öre per burk. Kyl- och helkonserver har lång hållbarhet och kan vara en viktig del i livsmedelsförsörjningen vid kriser och det vore därför inte lämpligt att denna förpackningsmetod fasas ut pga införandet av hushållsnära insamling av förpackningar. Konservburkar behövs för vissa typer av produkter skall kunna ha en så lång hållbarhetstid som de har idag.

Förslag 9.6.4 Successiv ansvarsövergång från producentansvarsorganisationerna till kommunerna

Då utredning inte tycker det finns några hinder för att en kommun tar över ansvaret för insamlingen innan den fastighetsnära insamlingen är fullt utbyggt stöder vi Svenskt producentansvar förslag att samlingsansvaret övergår till kommunerna senast 2024 oavsett hur långt kommunen har kommit med sitt införande av HNI.

Förslag 9.6.5 Insamling på allmän plats

Vi förstår att insamling av förpackningar på allmän plats är ett producentansvar men vill inte att det byggs upp ett system som inte fungerar då de försök som gjorts hitintills inte nått målen. Vi vill därför att det sker en diskussion med Svenskt producentansvar om hur denna insamling skall organiseras och hur kommunerna skall kompenseras så att den insamling som sker är kostnadseffektiv och anpassas till de förutsättningar som finns för att ta hand om material med den kvalitet som fås från denna insamling.

Inom ramen för engångsplastdirektivet kommer det att införas nedskräpningsavgifter för vissa förpackningar och produkter. För att undvika att företagen betalar dubbelt för insamlingen på allmän plats så är det viktigt att de pengar som kommunerna får från nedskräpningsavgifterna räknas av från den kostnad som kommunerna har för insamlingen av alla förpackningar på allmän plats.

Om skräpmätningar skall utgöra underlag för kostnadsberäkningarna bör de samordnas med de som kommer göras inom ramen för engångsplastdirektivet så att kostnadseffektivitet uppstår.

Förslag 9.6.6 Information om utsortering och insamling

Bra att den ersättning som kommunerna har rätt till för informationsarbete integreras i den delersättning som Naturvårdsverket ska fastställa för insamling vid hushåll så onödiga administrativa rutiner undviks.

LIVSMEDELSFÖRETAGEN

Insamling från verksamheter

Bedömning 9.7.1 Producentansvarsorganisationerna bör även i fortsättningen ha ansvaret

Vi stödjer utredningens förslag att producentansvarsorganisationerna även i fortsättningen ansvara för att samla in förpackningsavfall från verksamheter som inte har en avfallshantering som är samlokaliserad med hushållens i flerbostadshus.

Förslag 9.7.3 Den största producentansvarsorganisationen ska ha det operationella ansvaret

Vi stöder förslaget att den största producentansvarsorganisationen ska ha det operationella ansvaret.

Förslag 9.7.4 Marknadsdrivna återvinningssystem

Vi stöder att man behåller de marknadsdrivna system som finns idag. De bör ta fullt ansvar för det avfall de samlar in och behandlar och enbart verka där det inte uppkommer kostnader för producentansvarsorganisationerna. Ett marknadsdrivet insamlingssystem bör, precis som i dag, vara skyldigt att årligen till Naturvårdsverket lämna uppgifter som motsvaras av de som lämnas av en producentansvarsorganisation.

Producentens ansvar för hantering av förpackningsavfallet förtydligas

Förslag 9.8 Producentens ansvar för hantering av förpackningsavfallet förtydligas

Kravet på registrering bör gälla alla som yrkesmässigt förmedlar distansförsäljning och inte endast de som förmedlar distansförsäljning via Internet.

Producentansvarsorganisationer för förpackningar

Livsmedelsföretagen anser att konkurrens i allmänhet är bra. Det ger kunder valmöjligheter och skapar förutsättningar för produkter med olika kvalitéer, pris och service.

Då syftet med en producentansvarsorganisation är att förebygga och hantera förpackningsavfall för att Sverige skall kunna övergå till en cirkulär ekonomi så är det närmast att betrakta som en samhällstjänst på samma sätt som den hushållsnära insamlingen som varje kommun kommer ha monopol på inom sitt område. Detta gör att vi anser att det kan vara möjligt att den producentansvarsorganisation som skall

LIVSMEDELSFÖRETAGEN

ta hand om avfallet från den hushållsnära insamlingen får en ensamställning. Då vi förespråkar att glasåtervinning av kvalitets skull fortsatt organiseras som idag och detsamma vad det gäller verksamhetsavfall och retursystemen så kommer det finnas fler producentansvarsorganisationer som förvisso arbetar med olika uppdrag inom den cirkulära ekonomin men det kommer inte vara ett monopol på förpackningsinsamling. Ensamställning avser också endast hanteringsdelen, samhällsnyttan och inte återvinningsdelen där det måste råda hög konkurrens.

Enligt producentansvarslagen är våra medlemmar ansvariga för återvinningen och måste kunna spåra och veta vart deras förpackningar blir av och var/hur de återvinns samt återvinningsgrad. Många livsmedel har en rikstäckande försäljning så om finns flera producentansvarsorganisationer kan inte en producent säkra att den producentansvarsorganisation som man betalt till kommer ta hand om den produkt man satt på marknaden.

Förslaget saknar tydliga krav på återvinningsmetod och återvinningsmål för de producentansvarsorganisationer som söker godkännande. Utan specifika återvinningsmål förstår vi inte hur utredningen tänkt att Sveriges övergång till cirkulär ekonomi inom detta område skall genomföras.

Förslag 9.9.2 producentansvarsorganisationerna ska inte få dela ut vinst

Förslaget om vinstutdelningsförbud är bra men innebär ingen garanti för att systemet inte missbrukas. Då stora investeringar och utveckling av i sorteringsteknik mm för cirkulär ekonomi kommer behövas och är volymberoende så är det viktigt systemet blir sådant att dessa satsningar möjliggörs på ett kostnadseffektivt sätt och att administrativt krångel för företagen undviks.

Då våra medlemmar i stor uträkning kommer betala för den hushållsnära insamlingen är det viktigt för oss och även för konsumenterna att den organiseras på ett effektivt och transparent sätt så att kostnadsmodellen blir tydlig och uppmuntrar till ständiga förbättringar både med avseende på kvalitet och effektivitet. Vi anser att det finns möjligheter att behålla de väl fungerade befintliga system för vissa förpackningar och material och samtidigt införa HNI för de material där det har potential att öka och förbättra insamlingen så att målen nås.

Stockholm den 2022-02-04

Marie Rydén

Näringspolitisk expert

Livsmedelsföretagen

LIVSMEDELSFÖRETAGEN